# T084 TKL 2 (15) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 2-Báo Ứng

*Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)*

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ QUYEÅN 35

GIAÛI THÍCH PHAÅM HAI: BAÙO ÖÙNG

KINH: Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh Baùt- nhaõ Ba-la-maät laøm ñöôïc coâng ñöùc aáy, thì khi aáy, boán Thieân vöông ñeàu raát hoan hyû, nghó raèng: Chuùng ta seõ laáy boán chieác baùt daâng leân Boà-taùt nhö tröôùc ñaây Thieân vöông daâng baùt tröôùc tieân cho Phaät. LUAÄN: Hoûi: Phaåm tröôùc noùi ñaõ ñaày ñuû, nay coù sao coøn noùi laïi? Ñaùp: Tröôùc tuy taùn thaùn Baùt-nhaõ Ba-la-maät, vieäc chöa ñaày ñuû, ngöôøi nghe khoâng chaùn, cho neân laïi noùi nöõa. Laïi nöõa, phaåm ñaàu chæ taùn thaùn naêng löïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, nay taùn thaùn haønh giaû laøm ñöôïc coâng ñöùc aáy, ñöôïc boán Thieân vöông hoan hyû daâng baùt. Laïi nöõa. Boà-taùt ñuû ñöôïc caùc nguyeän haïnh, neân Phaät an uûi khuyeán taán noùi coù quaû baùo aáy, troïn khoâng hö doái. Laïi nöõa, Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù hai thaønh quaû: 1. Thaønh Phaät ñoä chuùng sanh. 2. Tuy chöa thaønh Phaät ñöôïc höôûng quaû baùo theá gian, hoaëc laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông, Ñeá-thích, Phaïm vöông laøm chuû ba ngaøn theá giôùi, söï cuùng döôøng phöôùc laïc cuûa theá gian, ñeàu ñöôïc ñaày ñuû. Nay laáy quaû baùo theá gian chæ cho chuùng sanh, cho neân noùi vieäc aáy. Laïi nöõa, theá gian muoán thaønh nghieäp lôùn, phaàn nhieàu bò hoaïi loaïn. Boà-taùt thì khoâng nhö vaäy, noäi taâm ñaõ ñònh, ngoaïi söï öùng theo. Do nhaân duyeân nhö vaäy, neân noùi phaåm naøy. Hoûi: Khi Boà-taùt taêng ích saùu Ba-la-maät, chö Thieân, ngöôøi ñôøi vì côù sao vui möøng? Ñaùp: Chö Thieân ñeàu nhaân nôi Möôøi ñieàu thieän, Boán thieàn, Boán voâ löôïng taâm maø ñöôïc sanh ra, nhöng caùc coâng ñöùc aáy laïi do chö Phaät Boà- taùt maø coù. Neáu Phaät ra ñôøi thì laøm taêng ích chuùng chö Thieân, toån giaûm

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 35 207

chuùng A-tu-la; neáu Phaät khoâng ra ñôøi, thì chuùng A-tu-la nhieàu, chuùng chö Thieân giaûm ít, vì taïo taïp phöôùc khoâng thanh tònh. Neáu chö Phaät xuaát theá,

coù theå döùt löôùi nghi cho chö Thieân, coù theå thaønh ñaïi söï. Nhö Thích-ñeà-hoaøn nhaân khi maïng chung saép cheát, oâm taâm sôï haõi, caàu Phaät cöùu, tìm khaép khoâng bieát choã, tuy thaáy ngöôøi xuaát gia ôû giöõa nuùi ñaàm, ñöôïc ngöôøi cuùng döôøng, cuõng khoâng theå döùt löôùi nghi cho hoï. Khi aáy, Trôøi Tyø-thuû-kieát-la thöa vôùi Thích-ñeà-hoaøn nhaân raèng: vua Thi-tyø (Sibi) khoå haïnh kyø ñaëc, ñôøi raát hy höõu. Caùc ngöôøi trí noùi: Ngöôøi aáy khoâng bao laâu seõ thaønh Phaät. Thích-ñeà-hoaøn nhaân noùi: Vieäc aáy khoù thaønh. Sao bieát ñöôïc? Nhö tröùng caù, boâng xoaøi, vaø ngöôøi phaùt taâm Boà-ñeà, ba vieäc aáy khi coøn ôû trong nhaân thì nhieàu, khi thaønh raát ít, nay haõy thöû xem. Ñeá-thích töï hoùa laøm chim caét, Tyø-thuû-kieát-la hoùa laøm chim boà caâu, boà caâu chui vaøo vua, vua töï caét thòt mình. Cho ñeán ñem thaân leân caân ñeå theá maïng chim boà caâu, ñaïi ñòa chaán ñoäng. Khi aáy, Thích-ñeà-hoaøn nhaân, taâm raát hoan hyû, raûi caùc hoa trôøi, taùn thaùn vieäc chöa töøng coù. Ñaïi taâm quyeát ñònh nhö vaäy, thaønh Phaät khoâng laâu. Laïi nöõa, ngöôøi phaøm maét thòt, khoâng coù trí tueä, khoå thaân tìm cuûa, ñeå nuoâi soáng, nghe noùi Boà-taùt taêng ích saùu Ba-la-maät, thaønh Phaät khoâng laâu, maø coøn hoan hyû, huoáng gì chö thieân? Hoûi: Trôøi Töù thieân vöông, Trôøi Ba möôi ba coøn bò naïn A-tu-la, coøn chö thieân treân ñoù khoâng coù naïn aáy, côù sao hoan hyû? Ñaùp: Chö Thieân treân ñoù tuy khoâng coù naïn A-tu-la, neáu Phaät khoâng ra ñôøi, thì ñöôïc sanh leân coõi aáy raát ít; giaû söû coù ñöôïc sanh, naêm duïc laïc khoâng ñeïp. Vì côù sao? Vì chæ tu phöôùc baát tònh: Cung ñieän, aùnh saùng, thoï maïng cuûa chö Thieân coõi Saéc cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, trong chö Thieân, ngöôøi coù trí tueä bieát ñöôïc thieàn vò, naêm duïc ñeàu voâ thöôøng, chæ coù khi Phaät ra ñôøi môùi khieán ñöôïc Nieát-baøn thöôøng vui. Vì vui theá gian, vui Nieát-baøn, ñeàu do nôi Phaät Boà-taùt maø ñöôïc, cho neân hoan hyû; ví nhö caây traùi ngon ngoït, thaønh töïu toát töôi ñaày ñaën, thì ngöôøi raát hoan hyû. Vì caây ñoù coù caùc thöù lôïi ích, coù ngöôøi nhôø boùng im cuûa noù, coù ngöôøi duøng hoa, coù ngöôøi aên quaû. Boà-taùt cuõng nhö vaäy. Hay laáy boùng im lìa phaùp baát thieän ngaên che khoå noùng cuûa ba aùc, hay cho Trôøi ngöôøi hoa giaøu vui, khieán caùc Hieàn Thaùnh ñöôïc quaû Tam thöøa, cho neân hoan hyû. Hoûi: Chö Thieân coù nhieàu vieäc cuùng döôøng, côù sao daâng baùt? Ñaùp: Boán Thieân vöông daâng baùt, caùc Trôøi khaùc cuùng döôøng, ñeàu



coù phaùp nhaát ñònh, nhö khi Phaät môùi sanh, Thích-ñeà-hoaøn nhaân laáy aùo Trôøi naâng thaân Phaät, Phaïm thieân vöông ñích thaân caàm loïng, boán Thieân vöông phoøng hoä boán beân. Chö Thieân Tònh-cö muoán khieán Boà-taùt sanh taâm chaùn lìa, neân hoùa laøm ngöôøi giaø, beänh, cheát, vaø thaân hình Sa-moân. Laïi khi xuaát gia, boán Thieân vöông saéc leänh söù giaû ñôõ noåi chaân ngöïa, töï mình haàu giuùp boán phía Boà-taùt. Thieân Ñeá-thích laáy toùc boû loùt döïng thaùp toùc ôû ngoaøi cöûa Ñoâng thaønh treân Trôøi. Laïi laáy y baùu cuûa Boà-taùt döïng thaùp y ôû ngoaøi cöûa Nam thaønh, luùc Phaät ñi ñeán döôùi caây thì daâng coû toát. Boà-taùt Chaáp Kim cang, thöôøng caàm Kim cang hoä veä, Phaïm thieân vöông thænh Phaät Chuyeån phaùp luaân. Nhö vaäy moãi moãi ñeàu coù pheùp nhaát ñònh. Vì vaäy

neân boán Thieân vöông daâng baùt. YÙ nghóa boán baùt nhö tröôùc ñaõ noùi. Hoûi: Phaät moät mình côù sao laõnh thoï boán baùt? Ñaùp: Boán vua löïc baèng nhau, khoâng theå laõnh thieân veà moät ngöôøi. Laïi khieán thaáy thaàn löïc cuûa Phaät, hôïp boán baùt laøm moät, taâm möøng, loøng tin thanh tònh, nghó raèng: Töø khi Boà-taùt môùi sanh, ñeán nay thaønh Phaät, chuùng ta cuùng döôøng, coâng ñöùc khoâng hö doái. Hoûi: Boán Thieân vöông soáng laâu naêm traêm naêm. Boà-taùt quaù voâ löôïng voâ soá kieáp sau môùi thaønh Phaät, boán Thieân vöông hieän nay chaúng phaûi laø boán Thieân vöông sau naøy, taïi sao hoan hyû? Ñaùp: Vì ñoàng moät hoï, ví nhö doøng hoï sang, con chaùu truyeàn traêm ñôøi, khoâng vì xa maø cho laø khaùc. Hoaëc haønh giaû khi thaáy Boà-taùt taêng ích saùu Ba la-maät, taâm phaùt nguyeän raèng: Boà-taùt aáy khi thaønh Phaät, ta seõ daâng baùt, theá neân ñöôïc sanh (boán Thieân vöông). Laïi nöõa, boán Thieân vöông soáng naêm traêm naênn, nhaân gian naêm möôi naêm baèng moät ngaøy moät ñeâm ôû boán Thieân vöông vaø ba möôi ngaøy laøm moät thaùng, möôøi hai thaùng laøm moät naêm. Laáy söï soáng laâu naêm traêm naêm aáy so baèng chín traêm vaïn naêm ôû nhaân gian Boà-taùt laøm ñöôïc coâng ñöùc aáy, hoaëc gaàn thaønh Phaät, boán Thieân vöông môùi sanh, ñuû coù theå gaëp ñöôïc Phaät. Hoûi: Nhö trong Kinh Ñaïi thöøa noùi: Coù ñöùc Phaät laáy hyû laøm moùn aên, khoâng aên ñoà aên boác naém. Gioáng nhö Thieân vöông, y phuïc nghi dung cuûa Phaät khoâng khaùc vôùi ngöôøi ñôøi, thì khoâng caàn baùt aên, côù sao noùi boán Thieân vöông nhaát ñònh phaûi daâng baùt? Ñaùp: Nhaát ñònh laø vì duøng baùt, neân khoâng noùi khoâng duøng. Laïi nöõa, chö Phaät duøng baùt thì nhieàu, khoâng duøng baùt ít, cho neân laáy nhieàu laøm ñònh leä.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 35 209

KINH: Trôøi Ba möôi ba cho ñeán trôøi Tha-hoùa-töï-taïi cuõng ñeàu hoan hyû, yù nghó raèng: Chuùng ta seõ haàu haï cuùng döôøng Boà-taùt, toån giaûm chuùng A-tu-la, taêng ích chuùng chö Thieân. Ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, boán Thieân vöông cho ñeán Trôøi A-ca-ni-saéc, ñeàu raát hoan hyû. YÙ nghó raèng: Chuùng ta seõ thænh Boà-taùt aáy Chuyeån phaùp luaân. LUAÄN: Chö Thieân aáy, laáy höông hoa anh laïc, leã baùi cung kính, nghe phaùp, taùn thaùn cuùng döôøng, cuõng nghó raèng: Ngöôøi tu phöôùc thanh tònh, thì A-tu-la chuùng giaûm, taêng ích trôøi Ba möôi ba. Chö Thieân chuùng ta cuõng ñöôïc taêng ích. Hoûi: Treân ñaõ noùi saùu haïng trôøi, sao coøn noùi trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, cho ñeán Trôøi A-ca-ni saéc ñeàu hoan hyû cuùng döôøng? Ñaùp: Tröôùc noùi haïng saùu Trôøi ôû treân moät nuùi Tu-di. Ñaây noùi chö Thieân trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, tröôùc chæ noùi coõi Duïc, nay noùi trôøi coõi Duïc, coõi Saéc thænh Phaät Chuyeån phaùp luaân. Treân tuy noùi chö Thieân Tònh-cö cuùng döôøng khuyeán trôï caùc thöù, nay thænh Phaät Chuyeån phaùp luaân laø vieäc lôùn. Hoûi: Trong ba taïng chæ noùi Phaïm thieân thænh Chuyeån phaùp luaân, nay côù sao boán Thieân vöông cho ñeán trôøi A-ca-ni saéc? Ñaùp: Trôøi coõi Duïc gaàn, cho neân ñeán tröôùc, trôøi coõi Saéc ñeàu goïi laø Phaïm. Neáu noùi Phaïm vöông thænh laø ñaõ noùi caùc trôøi khaùc. Laïi nöõa, Phaïm laø caùnh cöûa ñaàu cuûa coõi Saéc, noùi ñaàu neân sau cuõng noùi. Laïi nöõa, coù Phaät khoâng Phaät, chuùng sanh thöôøng bieát Phaïm thieân. Vì Phaïm

thieân laø toå phuï cuûa theá gian, vì ngöôøi ñôøi tin nhö vaäy, neân Phaät noùi Phaïm thieân. Töôùng Phaùp luaân nhö tröôùc ñaõ noùi. KINH: Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, khi taêng ích saùu Ba-la-maät, caùc thieän nam töû, thieän nöõ nhaân, ñeàu hoan hyû, yù nghó raèng: Chuùng ta seõ vì ngöôøi aáy laøm cha meï, vôï con, thaân toäc, tri thöùc? LUAÄN: Hoûi: Tröôùc ñaõ noùi laøm ñöôïc coâng ñöùc aáy, nay sao coøn noùi taêng ích saùu Ba-la-maät? Ñaùp: Tröôùc noùi töôùng chung, nay noùi töôùng rieâng. Laïi nöõa, tröôùc noùi coâng ñöùc coù voâ löôïng thöù, ngöôøi nghe chaùn meät, nay chæ löôïc noùi saùu Ba-la-maät, thì thu nhieáp heát caùc coâng ñöùc. Laïi nöõa, vì Trôøi noùi laøm ñöôïc caùc coâng ñöùc, vì ngöôøi noùi taêng ích saùu Ba-la-maät. Sao bieát? Nhö sau noùi: Thieän nam töû, thieän nöõ nhaân, do vaäy neân bieát. Hoûi: Boán Thieân vöông cho ñeán Trôøi A-ca-ni-saéc, côù sao khoâng noùi



laø thieän thieân, maø chæ ñoái vôùi ngöôøi thì noùi laø thieän nam töû, thieän nöõ nhaân? Ñaùp: Chö Thieân ñeàu coù Thieân nhaõn, Thieân nhó, Tha taâm trí, bieát cuùng döôøng Boà-taùt, neân khoâng noùi rieâng chö thieän thieân, coøn ngöôøi vì maét thòt khoâng bieát thieän, maø bieát cuùng döôøng, vì ít neân noùi rieâng thieän. Thieän laø theo Phaät nghe phaùp, hoaëc theo ñeä töû Phaät vaø Boà-taùt nghe phaùp. Hoaëc nghe thoï kyù seõ laøm Phaät, laïi nghe Phaät taùn thaùn danh töï, cho neân bieát tu thieän. Hoûi: Côù sao chæ noùi nam töû, nöõ nhaân thieän, maø khoâng noùi keû hai caên (nam nöõ), keû khoâng caên laø thieän? Ñaùp: Khoâng caên laø khoâng coù caên ñaéc ñaïo, cho neân khoâng noùi nhö trong luaät khoâng cho xuaát gia, vì ngöôøi aáy maát töôùng nam nöõ; taâm hoï baát ñònh, gaëp chuùt nhaân duyeân ñaõ noåi giaän, kieát söû nhieàu, meâ ñaém theá söï, oâm loøng nghi ngôø, khoâng vui ñaïo phaùp, tuy tu chuùt ít vieäc phöôùc, trí tueä caïn moûng, khoâng theå thaâm nhaäp, baûn taùnh thay ñoåi, cho neân khoâng noùi. Ñoù laø trong phaùp Thanh vaên noùi nhö vaäy. Coøn trong phaùp Ñaïi thöøa, ví nhö bieån lôùn, khoâng gì khoâng dung, haïng khoâng caên aáy hoaëc coù khi cuõng tu thieän, chæ vì ít neân khoâng noùi. Goïi raèng ít, vì trong soá nam nöõ, haïng ngöôøi khoâng caên aáy raát ít, trong haïng khoâng caên maø tu thieän, caøng ít hôn. Ví nhö ngöôøi taïi gia tuy toùc, raâu, noát ruoài ñen maø khoâng goïi laø ngöôøi ñen. Ngöôøi hai caên kieát söû caáu taïp nhieàu, cuõng laøm vieäc nam, cuõng laøm vieäc nöõ, taâm kia taø cong, khoù coù theå teá ñoä, ví nhö ôû röøng raäm keùo caây, caây cong khoù ra. Laïi nhö A-tu-la, taâm hoï khoâng ñoan chaùnh, thöôøng nghi Phaät, cho Phaät hoã trôï Trôøi. Phaät daïy naêm uaån, hoï cho laø coù saùu uaån, coøn moät uaån Phaät khoâng noùi, hoaëc daïy boán ñeá, hoï cho laø coù naêm ñeá, coøn moät ñeá Phaät khoâng noùi. Ngöôøi hai caên cuõng nhö vaäy. Vì taâm nhieàu taø vaïy, khoâng theå ñaéc ñaïo, vì vaäy neân chæ noùi thieän ñoái vôùi nam töû nöõ nhaân. Töôùng thieän laø coù taâm Töø bi hay nhaãn lôøi maéng aùc, nhö phaåm Maéng trong kinh Phaùp-cuù noùi: Hay nhaãn lôøi maéng aùc, laø ôû treân moïi ngöôøi; ví nhö ngöïa laønh toát, coù theå ñeå vua cöỡi. Laïi nöõa, naêm thöù taø ngöõ, roi, gaäy, ñaùnh haïi, troùi buoäc... khoâng huûy hoaïi taâm kia ñöôïc, aáy goïi laø töôùng thieän. Laïi nöõa, ba nghieäp khoâng loãi, vui vôùi

ngöôøi thieän, khoâng huûy baùng ngöôøi khaùc thieän, khoâng phoâ tröông ñöùc mình, tuøy thuaän moïi ngöôøi, khoâng noùi loãi ngöôøi, khoâng ñaém caùi vui theá gian, khoâng caàu danh döï, tin öa caùi vui ñaïo ñöùc, nghieäp mình thanh tònh, khoâng naõo haïi chuùng sanh, taâm quyù thaät phaùp, khinh heøn theá söï, chæ öa lôøi thaúng, khoâng theo ngöôøi



doái, vì caùi vui cuûa taát caû chuùng sanh, töï boû vui mình, laøm cho taát caû chuùng sanh ñöôïc lìa khoå, neân laáy mình thay theá. Nhö vaäy coù voâ löôïng vieäc, goïi laø töôùng ngöôøi laønh. Töôùng naøy phaàn nhieàu ôû nam nöõ, cho neân noùi thieän nam töû, thieän nöõ nhaân. Hoûi: Thieän nam töû, thieän nöõ nhaân, vì sao coù theå phaùt lôøi nguyeän aáy? Ñaùp: Thieän nam töû, thieän nöõ nhaân, töï bieát phöôùc moûng, trí tueä ít, taäp gaàn Boà-taùt, caàu ñöôïc vöôït qua, ví nhö traàm thaïch tuy naëng nöông thuyeàn ñöôïc qua. Laïi thieän nam töû, thieän nöõ nhaân nghe noùi "Boà-taùt khoâng phaûi töø moät ñôøi, hai ñôøi maø ñöôïc haønh ñaïo, maø phaûi qua laïi sanh töû trong voâ soá kieáp, lieàn suy nghó ta seõ cuøng Boà-taùt laøm nhaân duyeân. Laïi nöõa, Boà-taùt chöùa ñöùc saâu daøy, neân ôû choã sanh ra, chuùng sanh ñeàu ñeán kính ngöôõng Boà-taùt, ñeå mong nhôø lôïi ích saâu naëng. Neáu thaáy Boà-taùt xaû thoï maïng, thì nguyeän seõ cuøng Boà-taùt laøm cha meï, vôï con, quyeán thuoäc. Vì côù sao? Vì bieát taäp gaàn ngöôøi thieän, ñöôïc taêng ích coâng ñöùc. Ví nhö chöùa nhieàu höông, hôi thôm caøng nhieàu: nhö Boà-taùt ñôøi tröôùc laøm thaùi töû cuûa quoác vöông, thaáy ngöôøi coõi Dieâm-phuø-ñeà ngheøo cuøng, muoán tìm ngoïc Nhö yù, ñi vaøo bieån lôùn, ñi ñeán cung Long vöông, roàng thaáy thaùi töû oai ñöùc thuø dieäu, lieàn ñöùng daäy nghinh ñoùn, môøi ñeán tröôùc ñeå cuùng döôøng maø hoûi raèng: Coù vieäc gì maø töø ta ñeán ñaây? Thaùi töû ñaùp: Toâi thöông xoùt chuùng sanh coõi Dieâm-phuø-ñeà neân muoán tìm ngoïc Nhö yù ñeå cöùu giuùp. Roàng noùi: Haõy ôû laïi cung toâi thoï cuùng döôøng moät thaùng, roài toâi seõ cho. Thaùi töû lieàn ôû moät thaùng, vì Long vöông taùn thaùn ña vaên, roàng lieàn cho ngoïc. Ngoïc nhö yù naøy coù theå möa xuoáng moät do tuaàn (khoaûng 12 km). Roàng noùi: Thaùi töû coù töôùng, khoâng laâu seõ laøm Phaät, toâi seõ laøm ñeä töû ña vaên ñeä nhaát. Khi aáy, Thaùi töû laïi ñi ñeán moät cung roàng khaùc ñöôïc ngoïc, möa xuoáng hai do tuaàn. Hai thaùng vì roàng taùn thaùn naêng löïc thaàn thoâng. Roàng noùi: Thaùi töû khoâng bao laâu seõ laøm Phaät, toâi seõ laøm ñeä töû thaàn tuùc ñeä nhaát. Laïi ñi ñeán moät cung roàng khaùc ñöôïc thöù ngoïc, möa xuoáng ba do tuaàn. Ba thaùng vì roàng taùn thaùn trí tueä. Roàng noùi: Thaùi töû khoâng bao laâu seõ thaønh Phaät, toâi seõ laøm ñeä töû trí tueä ñeä nhaát. Caùc roàng cho ngoïc xong noùi: Khi ngöôøi heát thoï maïng, ngoïc ñem traû laïi ta, Boà-taùt höùa lôøi.



Thaùi töû ñöôïc ngoïc, ñi ñeán coõi Dieâm-phuø-ñeà, duøng moät ngoïc möa ñoà aên uoáng, moät ngoïc möa y phuïc, moät ngoïc möa baûy baùu, lôïi ích chuùng sanh. Laïi nhö Boà-taùt Tu-ma-ñeà, troâng thaáy Phaät Nhieân Ñaêng, Boà-taùt lieàn ñi theo

ngöôøi con gaùi teân Tu-la-baø hoûi mua naêm caønh hoa, ngöôøi con gaùi khoâng chòu baùn, Boà-taùt lieàn ñem naêm traêm tieàn vaøng, ñeå ñöôïc mua naêm caønh hoa, ngöôøi con gaùi vaãn khoâng baùn maø laïi giao öôùc raèng: Nguyeän toâi ñôøi ñôøi laøm vôï oâng, roài seõ baùn cho. Boà-taùt caàn laáy hoa cuùng döôøng Phaät, neân höùa lôøi. Laïi Boà-taùt Dieäu Quang, coù ngöôøi con gaùi oâng tröôûng giaû thaáy thaân Boà-taùt coù hai möôi taùm töôùng, sanh taâm aùi kính, ñöùng ôû döôùi cöûa. Boà-taùt ñi ñeán, ngöôøi con gaùi lieàn côûi ngoïc löu ly nôi coå, ñeå vaøo trong bình baùt cuûa Boà-taùt, taâm nguyeän raèng: Toâi seõ ñôøi ñôøi laøm vôï ngöôøi naøy. Ngöôøi con gaùi naøy trong hai traêm naêm chuïc kieáp, nhoùm caùc coâng ñöùc, sau sanh ôû giöõa hoa sen trong vöôøn cuûa daâm nöõ Hyû kieán. Hyû kieán nuoâi laøm con gaùi (ñaët teân laø Hyû ñöùc), ñeán naêm möôøi boán tuoåi, nöõ coâng, theá trí, ñeàu ñaày ñuû. Baáy giôø coù vua coõi Dieâm-phuø-ñeà, teân laø Taøi Chuû, thaùi töû teân laø Ñöùc Chuû, coù taâm ñaïi bi, thöôøng ra khoûi cöûa thaønh vaøo vöôøn du ngoaïn, caùc daâm nöõ daãn ñaïo ca taùn, Thaùi töû Ñöùc Chuû raûi caùc vaät baùu, y phuïc, aåm thöïc, thí nhö roàng möa, khoâng choã naøo khoâng khaép. Ngöôøi con gaùi Hyû Ñöùc thaáy thaùi töû, töï taïo ca keä maø taùn döông thaùi töû, con maét aùi luyeán chaêm nhìn chöa töøng nhaáp nhaùy, töï phaùt nguyeän raèng: Vieäc theá gian toâi ñeàu bieát heát, xin ñem thaân toâi daâng caáp thaùi töû. Thaùi töû hoûi: Ngöôi thuoäc veà ai? Neáu coù thuoäc veà ai, thì chaúng neân nhaän. Baáy giôø, daâm nöõ Hyû Kieán ñaùp lôøi Thaùi töû: Ñöùa con gaùi toâi ñaây naêm, thaùng, ngaøy, giôø, noù sanh ra ñoàng vôùi thaùi töû. Ñöùa con gaùi naøy chaúng phaûi töø trong buïng toâi sanh ra. Saùng sôùm toâi vaøo vöôøn, thaáy trong hoa sen sanh ra beù gaùi naøy, toâi nhaän nuoâi laøm con gaùi, chôù vì toâi maø khinh heøn ñöùa con gaùi naøy. Ñöùa con gaùi naøy gioûi saùu möôi boán ñieàu, khoâng ñieàu gì khoâng ñaày ñuû, nöõ coâng, myõ thuaät, kinh thö, phöông thuoác, thaûy ñeàu thoâng suoát. Thöôøng coù loøng hoå theïn, noäi taâm trung tröïc, khoâng coù taät ñoá, khoâng yù töôûng taø daâm. Con gaùi toâi ñaïo ñöùc oai nghi nhö vaäy, Thaùi töû haún neân nhaän laáy! Thaùi töû Ñöùc Chuû traû lôøi vôùi ngöôøi con gaùi: Chò! toâi phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, tu ñaïo Boà-taùt, khoâng coù thöông tieác gì, quoác taøi vôï con, voi ngöïa baûy baùu, neáu coù ai ñeán xin, toâi khoâng traùi yù



hoï. Neáu con trai con gaùi cuûa ngöôi sanh ra, vaø chính thaân ngöôøi, neáu coù ngöôøi xin, toâi seõ cho hoï, chôù sanh lo buoàn hoái haän. Hoaëc coù khi toâi boû ngöôøi ñi tu, laøm ñeä töû Phaät, ôû tònh choã nuùi röøng, ngöôøi cuõng chôù saàu. Ngöôøi con gaùi Hyû Ñöùc ñaùp: Giaû söû löûa ñòa nguïc thoåi ñeán chaùy naùt thaân toâi; toâi khoâng bao giôø hoái haän. Toâi cuõng khoâng phaûi vì daâm duïc vui chôi maø ñeán laøm thaân haûo, toâi chæ vì khuyeán trôï Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cho neân phuïng söï chaùnh só. Ngöôøi con gaùi laïi thöa vôùi Boà-taùt raèng: Ñeâm qua toâi moäng thaáy thaân Phaät Dieäu Nhaät ngoài döôùi goác ñaïi thoï, neân cuøng nhau ñeán chieâm ngöôõng. Thaùi töû thaáy ngöôøi con gaùi ñoan chaùnh, laïi nghe noùi ñöùc Phaät xuaát hieän. Vì hai leõ ñoù neân leân moät xe cuøng

ñi ñeán choã Phaät. Phaät thuyeát phaùp cho nghe, thaùi töû ñöôïc voâ löôïng moân Ñaø-la-ni, ngöôøi con gaùi ñöôïc taâm chí ñieàu phuïc. Baáy giôø thaùi töû laáy naêm traêm hoa baùu cuùng döôøng Phaät, ñeå caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Thaùi töû thöa vôùi phuï vöông raèng: Con gaëp thaân Phaät Dieäu Nhaät ñöôïc thieän lôïi lôùn. Phuï vöông nghe roài, boû vaät aùi troïng ñem cho thaùi töû, roài cuøng vôùi noäi cung quan thuoäc, nhaân daân trong nöôùc, ñi ñeán choã Phaät. Phaät thuyeát phaùp cho nghe, vua chöùng ñöôïc Ñaø-la-ni. Ñeøn heát thaûy phaùp khoâng toái. Khi aáy vua suy nghó: Khoâng theå laáy phaùp theá tuïc nhieáp trò quoác ñoä, höôûng thoï nguõ duïc maø coù theå ñaéc ñaïo. Suy nghó nhö vaäy xong, laäp Ñöùc chuû thaùi töû laøm vua, ñeå xuaát gia caàu ñaïo. Baáy giôø, thaùi töû vaøo ngaøy raèm, coù saùu thöù baùo öùng ñeán. Ngöôøi vôï teân Hyû ñöùc bieán laøm nöõ baùu. Nhaân duyeân nhö vaäy, trong kinh Baát khaû tö nghì coù noùi roäng. Cho neân bieát thieän nam töõ, thieän nöõ nhaân, nguyeän ñôøi ñôøi laøm cha meï, vôï con, quyeán thuoäc Boà-taùt. KINH: Baáy giôø, Trôøi Töù Thieân vöông cho ñeán Trôøi A-ca-ni-saéc, ñeàu raát hoan hyû, ai naáy töï nghó raèng: Chuùng ta haõy laøm phöông tieän, khieán Boà-taùt xa lìa daâm duïc, töø khi môùi phaùt taâm, thöôøng laøm keû ñoàng chaân, ñöøng ñeå cho chung hoäi vôùi saéc duïc. Neáu höôûng thuï nguõ duïc, coøn chöôùng ngaïi sanh coõi Phaïm thieân, huoáng gì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì vaäy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt dieät daâm duïc xuaát gia neân ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc chöù chaúng phaûi khoâng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 35 214

döùt. LUAÄN: Hoûi: Chö Thieân côù sao nguyeän nhö vaäy? Ñaùp: Trong theá gian, nguõ duïc laø ñeä nhaát, khoâng ai khoâng öa thích. Trong naêm duïc, xuùc duïc laø ñeä nhaát, noù troùi buoäc taâm ngöôøi, nhö ngöôøi bò rôùt xuoáng buøn saâu, khoù theå vôùt khoûi, vì vaäy chö thieân phöông tieän khieán Boà-taùt xa lìa daâm duïc. Laïi nöõa, neáu höôûng thuï caùc duïc khaùc, vaãn khoâng maát trí tueä, coøn khi hoäi hieäp daâm duïc, thaân taâm hoan meâ, khoâng coøn tænh giaùc, töï chìm ñaém saâu. Vì vaäy chö Thieân laøm cho Boà-taùt xa lìa. Hoûi: Laøm sao khieán xa lìa? Ñaùp: Nhö Boà-taùt Thích-ca Vaên ôû trong cung vua Tònh-phaïn, muoán ra ngoaøi thaønh daïo xem, chö Thieân Tònh cö, hoùa laøm ngöôøi giaø, beänh, cheát, khieán taâm kia chaùn. Laïi khieán nöûa ñeâm, thaáy caùc cung nhaân kyû nöõ loä hình xaáu xí baát tònh, nöôùc boït muõi chaûy ra, phaân daõi böøa baõi, Boà-taùt thaáy roài lieàn sanh gheâ chaùn. Hoaëc coù khi chö thieân khieán ngöôøi con gaùi sanh aùc taâm ñoá kî, chaúng bieát aân ñöùc, aùc khaåu doái traù, khoâng bieát tænh xeùt. Boà-taùt thaáy roài lieàn sanh nieäm nghó raèng: thaân tuy tôï ngöôøi maø taâm noù thaät ñaùng gheùt, lieàn xa boû noù. Muoán khieán Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm, thöôøng laøm haïnh ñoàng chaân, khoâng hoäi cuøng saéc duïc. Vì côù sao? Vì daâm duïc laø goác caùc thöù kieát söû. Phaät daïy: Thaø laáy dao beùn caét döùt thaân theå, khoâng neân hoäi cuøng nöõ saéc, dao caét tuy khoå, khoâng ñoïa ñöôøng aùc, coøn nhaân duyeân daâm duïc phaûi chòu khoå ñòa nguïc trong voâ löôïng kieáp soá. Ngöôøi höôûng thoï nguõ duïc coøn khoâng ñöôïc sanh coõi Phaïm thieân, huoáng gì ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Boà-taùt tuy höôûng thoï nguõ duïc, taâm

khoâng ñaém tröôùc, khoâng chöôùng ngaïi ñaïo, vì vaäy neân Kinh noùi: höôûng thoï nguõ duïc, coøn khoâng ñöôïc sanh coõi Phaïm theá. Phaïm theá laø nôi voâ thæ chuùng sanh ñeàu ñöôïc sanh ñeán ñoù, song ngöôøi höôûng thoï nguõ duïc, choã thöôøng ñaùng ñöôïc coøn khoâng ñöôïc sanh, huoáng gì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, laø nôi voán khoâng ñöôïc laïi muoán ñöôïc? Vì vaäy Boà-taùt neân laøm keû ñoàng chaân tu haønh phaïm haïnh, seõ ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt phaïm haïnh khoâng nhieãm tröôùc theá gian, neân mau thaønh Boà- taùt ñaïo. Neáu ngöôøi daâm duïc, thí nhö keo sôn, khoù theå lìa ñöôïc. Vì côù sao? Vì thaân höôûng thoï duïc laïc, reã daâm duïc caøng saâu. Cho neân trong phaùp xuaát gia, daâm duïc ñöùng ñaàu, laïi cuõng naëng.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 35 215

KINH: Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Theá Toân! Boà-taùt ma-ha-taùt caàn phaûi coù cha meï, vôï con, thaân toäc, tri thöùc chaêng? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Hoaëc coù Boà-taùt coù cha meï, vôï con, thaân toäc, tri thöùc. Hoaëc coù Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm ñaõ döùt daâm duïc, tu phaïm haïnh ñoàng chaân, cho ñeán khi chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, khoâng phaïm saéc duïc. Hoaëc coù Boà-taùt do löïc phöông tieän, thoï nguõ duïc roài, xuaát gia ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. LUAÄN: Ba haïng Boà-taùt aáy, haïng ñaàu nhö ngöôøi theá gian, thoï nguõ duïc roài sau môùi lìa boû ñi tu, chöùng ñöôïc giaùc ngoä. Haïng thöù hai coù ñaïi coâng ñöùc kieân coá, khi môùi phaùt taâm ñaõ döùt daâm duïc, cho ñeán khi thaønh Phaät. Haïng Boà-taùt naøy hoaëc laø phaùp thaân, hoaëc laø nhuïc thaân, hoaëc chöa lìa duïc. Haïng thöù ba laø Boà-taùt phaùp thaân thanh tònh, ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn, truù ôû saùu thaàn thoâng, vì giaùo hoùa chuùng sanh neân cuøng vôùi chuùng sanh ñoàng söï ñeå nhieáp thuû hoï. Hoaëc laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông, hoaëc laøm vua Dieâm-phuø-ñeà. Tröôûng giaû, Saùt-lôïi, tuøy theo choã caàn maø laøm lôïi ích. KINH: Thí nhö huyeãn sö, hoaëc ñeä töû huyeãn sö, kheùo bieát caùch huyeãn, huyeãn laøm ra nguõ duïc, cuøng nhau vui chôi trong ñoù, yù ngöôi nghó sao? Ngöôøi aáy ñoái vôùi nguõ duïc, thaät höôûng thuï chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: Thöa khoâng, baïnh Theá Toân! Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Boà-taùt ma-ha-taùt duøng löïc phöông tieän hoùa laøm nguõ duïc, thoï vui trong ñoù, thaønh töïu chuùng sanh, cuõng laïi nhö vaäy. Boà-taùt ma-ha-taùt aáy khoâng nhieãm nôi duïc, maø duøng ñuû caùnh cheâ bai nguõ duïc, duïc laø ñoát chaùy, duïc laø ueá aùc, duïc laø huûy hoaïi, duïc nhö laø keû oaùn. Theá neân Xaù-lôïi-phaát, neân bieát Boà-taùt vì chuùng sanh maø höôûng thoï nguõ duïc. LUAÄN: Trong ba haïng Boà-taùt, sao chæ neâu rieâng moät haïng Boà-taùt ra ñeå ví duï. Ñaùp: Haïng thöù nhaát ñoàng nhö thoâng leä con ngöôøi, khoâng döùt daâm duïc. Haïng thöù hai thöôøng döùt daâm duïc, tu tònh haïnh. Haïng thöù ba cuõng tu tònh haïnh maø hieän thoï daâm duïc. Vì ngöôøi khoâng hieåu neân neâu laøm ví duï. Hoûi: Côù sao khoâng laáy chuyeän moäng, bieán hoùa... laøm ví duï? Ñaùp: Caûnh moäng chaúng phaûi do naêm caên bieát ñöôïc, chæ noäi taâm nhôù töôûng sanh ra, ngöôøi do naêm caên troâng thaáy bieán maát voâ thöôøng, coù theå hieåu ñöôïc, caûnh bieán hoùa, tuy naêm caên bieát ñöôïc. maø ngöôøi troâng thaáy raát ít. Phaät

vì ñoä chuùng sanh coù theå ñoä vaø söï huyeãn laø ñieàu chuùng sanh tin cho neân neâu laøm thí duï; nhö huyeãn sö duøng huyeãn thuaät hieän ra vieäc

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 35 216

hy höõu giöõa moïi ngöôøi, khieán hoï hoan hyû. Boà-taùt huyeãn sö cuõng nhö vaäy, duøng thuaät naêm thaàn thoâng hoùa laøm ra nguõ duïc ôû giöõa chuùng sanh, cuøng nhau vui chôi maø hoùa ñoä chuùng sanh. Chuùng sanh coù hai haïng: Taïi gia vaø xuaát gia. Vì ñoä haïng xuaát gia neân hieän thaân Thanh vaên, Bích-chi Phaät vaø caùc thaày ngoaïi ñaïo xuaát gia. Haïng taïi gia hoaëc coù ngöôøi thaáy ngöôøi xuaát gia maø ñaéc ñoä, hoaëc thaáy ngöôøi taïi gia ñoàng thoï nguõ duïc maø ñöôïc hoùa ñoä. Boà-taùt thöôøng laáy caùc nhaân duyeân cheâ bai nguõ duïc nhö: duïc laø ñoát chaùy. Khi noù chöa maát thì löûa ba ñoäc chaùy, khi noù maát thì löûa voâ thöôøng chaùy, neân goïi laø böøng chaùy, chaúng luùc naøo vui. Duïc laø ueá aùc: Chö Phaät, Boà-taùt, A-la-haùn, caùc ngöôøi lìa duïc, ñeàu cho laø ueá heøn. Ví nhö ngöôøi thaáy choù aên phaân, khinh heøn maø thöông xoùt, noù khoâng ñöôïc ñoà aên ngon, maø aên ñoà baát tònh. Ngöôøi höôûng thoï nguõ duïc cuõng nhö vaäy. Khoâng ñöôïc caùi vui noäi taâm lìa duïc, maø caàu caùi vui nôi saéc duïc baát tònh. Duïc laø huûy hoaïi: Vì ñaém meâ nguõ duïc, vua trôøi, vua ngöôøi, nhöõng ngöôøi giaøu sang, maát nöôùc nguy thaân ñeàu do noù caû. Duïc nhö keû oaùn, laøm maát thieän lôïi cuûa ngöôøi, cuõng nhö keû thích khaùch, beà ngoaøi nhö thaân thieän maø trong taâm thì oâm haïi. Nguõ duïc nhö vaäy laøm tan maát thieän taâm, cöôùp tueä maïng ngöôøi. Nguõ duïc sanh ra, chính laø phaù hoaïi caùc thieän, huûy baïi ñöùc nghieäp. Laïi bieát nguõ duïc nhö löôõi caâu gieát caù, nhö baãy haïi nai, nhö ñeøn ñoát chaùy con thieâu thaân, cho neân noùi duïc nhö keû oaùn. Caùi khoå cuûa keû oan gia, khoâng quaù moät ñôøi, vì meâ ñaém nguõ duïc, ñoïa ba ñöôøng aùc, chòu khoå ñoäc voâ löôïng. KINH: Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: Boà-taùt ma-ha-taùt laøm sao haønh Baùt- nhaõ Ba-la-maät? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Boà-taùt ma-ha-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, khoâng thaáy Boà-taùt, khoâng thaáy danh töï Boà-taùt, khoâng thaáy Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cuõng khoâng thaáy ta haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cuõng khoâng thaáy ta khoâng haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì côù sao? Vì Boà-taùt, danh töï Boà-taùt taùnh khoâng, trong khoâng, khoâng saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc; lìa saéc cuõng khoâng coù khoâng, lìa thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng khoâng coù khoâng. Khoâng töùc laø saéc, saéc töùc laø khoâng; khoâng töùc laø thoï, töôûng, haønh, thöùc; thoï, töôûng, haønh, thöùc töùc laø khoâng. Vì côù sao? Xaù-lôïi-phaát! Chæ coù danh töï goïi laø Boà-ñeà, chæ coù danh töï goïi laø Boà-taùt, chæ coù danh töï goïi laø khoâng. Vì côù sao? Vì thaät taùnh caùc phaùp, khoâng sanh, khoâng dieät, khoâng nhô, khoâng saïch, Boà-taùt ma-ha-taùt haønh nhö vaäy, cuõng khoâng thaáy sanh, cuõng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 35 217

khoâng thaáy dieät, cuõng khoâng thaáy nhô cuõng khoâng thaáy saïch. Vì côù sao? Vì danh töï laø phaùp do nhaân duyeân hoøa hôïp laøm ra, chæ phaân bieät öùc töôûng giaû danh noùi. Theá neân Boà-taùt ma-ha-taùt, khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät,

khoâng thaáy taát caû danh töï, khoâng thaáy neân khoâng ñaém. LUAÄN: Vieäc aáy, treân kia Xaù-lôïi-phaát ñaõ hoûi, sao nay coøn hoûi laïi? Ñaùp: Tröôùc kia nhaân Phaät daïy “muoán ñem nhaát thieát chuûng bieát nhaát thieát phaùp, thì neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät” cho neân hoûi, chöù chaúng phaûi töï yù hoûi. Laïi nöõa, Xaù-lôïi-phaát nghe treân kia taùn thaùn coâng ñöùc Baùt-nhaõ, taâm hoan hyû toân troïng Baùt-nhaõ cho neân hoûi laøm sao coù theå tu haønh, nhö ngöôøi beänh nghe taùn thaùn thuoác hay, lieàn hoûi laøm theá naøo coù theå uoáng. Hoûi: Tröôùc ñaõ hoûi truù phaùp khoâng truù. Haønh Ñaøn Ba-la-maät, ngöôøi cho, ngöôøi nhaän, taøi vaät ñeàu khoâng theå coù ñöôïc, nhö vaäy laø haønh Baùt- nhaõ, sao nay coøn hoûi haønh? Ñaùp: Treân hoûi chung caùc Ba-la maät, ôû ñaây chæ hoûi Baùt-nhaõ, treân roäng taùn thaùn Baùt-nhaõ laø chuû, ôû ñaây hoûi thaúng söï tu haønh Baùt-nhaõ. Laïi nöõa, treân tuy taùn thaùn roäng Baùt-nhaõ Ba-la maät, hoäi chuùng ñöông thôøi khaùt ngöôõng muoán ñöôïc. Cho neân Xaù-lôïi-phaát vì chuùng nhaân neân hoûi caùch haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Coâng ñöùc Baùt-nhaõ Ba-la-maät voâ löôïng voâ taän, trí tueä Phaät cuõng voâ löôïng voâ taän, neáu Xaù-lôïi-phaát khoâng hoûi thì Phaät taùn thaùn khoâng ngöøng, neáu Xaù-lôïi-phaát khoâng hoûi, thì khoâng coù lyù do, neân khoâng theå ngöøng. Hoûi: Coâng ñöùc Baùt-nhaõ toân troïng, neáu Phaät taùn thaùn roäng raõi, coù gì khoâng ñöôïc? Ñaùp: Taùn thaùn Baùt-nhaõ, ngöôøi nghe hoan hyû toân troïng, taêng tröôûng phöôùc ñöùc, neáu nghe noùi Baùt-nhaõ thì taêng tröôûng trí tueä. Khoâng chæ do phöôùc ñöùc coù theå thaønh Phaät ñaïo, coøn phaûi coù trí tueä môùi ñöôïc thaønh. Theá neân khoâng phaûi chæ taùn thaùn maø thoâi, ngöôøi nghe taùn thaùn, taâm ñaõ ñöôïc thanh tònh, khaùt ngöôõng muoán ñöôïc Baùt-nhaõ, nhö vì ngöôøi khaùt maø taùn thaùn ñoà uoáng ngon, khoâng giaûi ñöôïc khaùt, beøn phaûi cho uoáng. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát nay hoûi laøm sao haønh Baùt- nhaõ. Hoûi: Nhö ngöôøi coù maét thaáy, môùi bieát choã ñi ñeán, vaäy sau môùi coù theå ñi, Boà-taùt cuõng nhö vaäy, tröôùc nieäm Phaät ñaïo, bieát Baùt-nhaõ, thaáy roài vaäy sau thaân môùi coù theå laøm, nay côù sao noùi khoâng thaáy Boà-taùt vaø Baùt- nhaõ. Neáu khoâng thaáy laøm sao haønh ñöôïc? Ñaùp: Trong ñaây khoâng noùi thöôøng khoâng thaáy, chæ noùi roõ khi vaøo

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 35 218

Baùt-nhaõ quaùn, khoâng thaáy Boà-taùt vaø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì laøm cho chuùng sanh bieát thaät phaùp neân xuaát hieän vaø danh töï Boà-taùt chæ laø teân giaû do caùc duyeân hoøa hôïp, nhö trong phaåm sau noùi roäng, Danh töï Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy, do caùc duyeân hoøa hôïp neân giaû danh goïi laø Baùt-nhaõ ba-la maät. Baùt-nhaõ ba la-maät laø giaû danh, nhöng coù theå phaù caùc hyù luaän, vì noù khoâng coù töï taùnh neân noùi chaúng theå thaáy, nhö löûa töø caùc duyeân hoøa hôïp giaû danh laø löûa. tuy khoâng coù thaät maø coù theå ñoát vaät. Hoûi: Neáu vaøo trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng thaáy, khi ra lieàn thaáy, laøm sao tin ñöôïc? Ñaùp: Treân kia noùi Baùt-nhaõ vì thaät phaùp maø xuaát hieän, aáy laø coù theå tin, ra khoûi Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì khoâng thaät, neân khoâng theå tin. Hoûi: Neáu vaøo trong Baùt-nhaõ khoâng thaáy, ra khoûi thì thaáy, neân bieát nhö vaäy chaúng phaûi thöôøng khoâng, chæ vì do löïc Baùt-nhaõ cho neân

khoâng? Ñaùp: Vì theo phaùp theá tuïc neân noùi haønh giaû vaøo Baùt-nhaõ Ba-la-maät, vì hyù luaän veà caùc phaùp quaùn döùt, neân khoâng ra khoâng vaøo. Neáu caùc hieàn thaùnh khoâng duøng danh töï ñeå noùi, thì khoâng theå giaùo hoùa phaøm phu. Neân nhaän yù nghóa, chöù chaúng neân chaáp vaøo ngöõ ngoân. Hoûi: Neáu trong Baùt-nhaõ quí "heát thaûy phaùp khoâng", côù gì trong ñaây tröôùc noùi "chuùng sanh khoâng" ñeå phaù ngaõ? Ñaùp: Ñoái vôùi ngöôøi môùi ñaàu nghe Baùt-nhaõ, khoâng ñöôïc noùi heát thaûy khoâng. Ngaõ, khoâng duøng naêm caên tìm ñöôïc, chæ do öùc töôûng phaân bieät sanh yù töôûng ngaõ, khoâng maø baûo coù. Laïi trong yù caên, khoâng coù duyeân nhaát ñònh, chæ do öùc töôûng phaân bieät ñieân ñaûo neân ñoái vôùi naêm uaån troáng khoâng, sanh ra yù töôûng ngaõ, neáu nghe noùi voâ ngaõ, thì deã hieåu ñöôïc. Caùc phaùp saéc... chính maét hieän thaáy, neáu luùc ñaàu maø noùi saéc khoâng, khoâng coù, thì khoù coù theå tin. Nay tröôùc tieân phaù ngaõ, tieáp phaù ngaõ sôû; phaù ngaõ, ngaõ sôû roài, thì heát thaûy phaùp ñeàu khoâng, nhö vaäy lìa duïc, goïi laø ñaéc ñaïo. Laïi nöõa, Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng coù phaùp nhaát ñònh, neân khoâng thaáy ta haønh Baùt-nhaõ, khoâng thaáy ta khoâng haønh Baùt-nhaõ. Nhö phaøm phu khoâng ñöôïc Baùt-nhaõ, neân goïi laø khoâng haønh. Boà-taùt thì khoâng nhö vaäy, chæ haønh khoâng Baùt-nhaõ, cho neân noùi khoâng thaáy khoâng haønh. Laïi nöõa, Phaät laø vua phaùp, xem thaáy trí caùc Boà-taùt khaùc raát ít, xen laãn caùc kieát söû, khoâng goïi laø haønh, ví nhö quoác vöông tuy ñöôïc moät ít vaät, khoâng goïi laø ñöôïc. Phaät cuõng nhö vaäy, daïy caùc Boà-taùt tuy coù haønh chuùt ít khoâng goïi laø haønh.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 35 219

Laïi nöõa, ngöôøi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thì sanh taâm kieâu maïn noùi ta coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thuû laáy töôùng aáy. Neáu khoâng haønh thì taâm sanh giaûi ñaõi maø oâm loøng öu naõo. Theá neân khoâng thaáy ta haønh cuøng khoâng haønh. Laïi nöõa, khoâng thaáy ta haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì phaù chaáp tröôùc höõu kieán, khoâng thaáy ta khoâng haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thì phaù chaáp tröôùc voâ kieán. Laïi nöõa, khoâng thaáy ta haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì ngöng hyù luaän caùc phaùp, khoâng thaáy ta khoâng haønh thì ngöng taâm giaûi ñaõi; ví nhö côõi ngöïa, mau thì goø laïi, chaäm thì roi ñaùnh. Nhö vaäy phaân bieät haønh cuøng khoâng haønh. Laïi nöõa, Phaät töï noùi nhaân duyeân raèng, Boà-taùt, danh töï Boà-taùt taùnh khoâng, trong ñaây tuy chæ noùi danh töï Boà-taùt khoâng, maø naêm uaån cuõng khoâng. Trong khoâng khoâng saéc, lìa saéc cuõng khoâng khoâng; khoâng laø phaùp khoâng, trong phaùp khoâng, khoâng coù moät maûy may phaùp, huoáng gì coù saéc thoâ. Khoâng cuõng chaúng lìa saéc. Vì côù sao? Vì phaù saéc neân coù khoâng, laøm sao noùi lìa saéc ñöôïc! Thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Vì côù sao? Vì Phaät laïi töï noùi nhaân duyeân raèng, chæ coù danh töï goïi laø Boà-ñeà, chæ coù danh töï goïi laø Boà-taùt, chæ coù danh töï goïi laø khoâng. Hoûi: Tröôùc kia ñaõ noùi vieäc aáy, nay sao coøn noùi laïi? Ñaùp: Tröôùc kia noùi khoâng thaáy Boà-taùt, khoâng thaáy danh töï Boà-taùt, khoâng thaáy Baùt-nhaõ Ba-la-maät, nay noùi khoâng thaáy nhaân duyeân aáy, nghóa laø noùi chæ coù danh töï goïi laø Boà-ñeà, chæ coù danh töï goïi laø Boà-taùt, chæ coù danh töï goïi laø khoâng. Nghóa

chöõ Boà-taùt treân kia vaø Boà-taùt ôû ñaây ñoàng. Danh töï Boà-taùt thì nhö trong chöông Boà-taùt ñaõ noùi. Baùt-nhaõ Ba-la-maät chia laøm hai phaàn: Thaønh töïu goïi laø Boà-ñeà, chöa thaønh töïu goïi laø khoâng. Thaät töôùng cuûa sanh laø khoâng theå coù ñöôïc neân goïi laø voâ sanh. Vì côù sao? Vì hoaëc tröôùc "sanh" sau coù "phaùp", hoaëc tröôùc "phaùp" sau "sanh", hoaëc sanh vaø phaùp cuøng moät luùc, ñeàu khoâng theå coù ñöôïc. Nhö tröôùc ñaõ noùi: khoâng sanh neân khoâng dieät, neáu phaùp khoâng sanh khoâng dieät nhö hö khoâng, thì laøm sao coù nhô coù saïch, ví nhö hö khoâng, muoân naêm möa khoâng öôùt, löûa ñoát khoâng chaùy, khoùi khoâng dính. Vì côù sao? Vì voán töï voâ sanh. Boà-taùt quaùn ñöôïc nhö vaäy, khoâng thaáy lìa phaùp chaúng sanh chaúng dieät aáy, laïi coù phaùp sanh dieät, nhô saïch? vì côù sao? Vì Phaät töï noùi nhaân duyeân raèng heát thaûy phaùp ñeàu do öùc töôûng phaân bieät, nhaân duyeân hoøa hôïp neân cöôõng noùi danh töï. Baát khaû thuyeát laø thaät nghóa, coøn khaû thuyeát ñeàu laø danh töï. Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng thaáy heát thaûy danh töï, tröôùc

chæ löôïc noùi danh töï laø, Boà-taùt, danh töï Boà-taùt, Baùt-nhaõ Ba-la-maät, danh tö Boà-ñeà. Nay noùi roäng heát thaûy danh töï, ñeàu khoâng theå thaáy, khoâng thaáy neân khoâng ñaém, khoâng ñaém vì khoâng theå coù ñöôïc. Nhö trong caùc con maét, con maét tueä ñeä nhaát. Boà-taùt duøng tueä nhaõn tìm khaép khoâng thaáy, cho ñeán khoâng thaáy moät phaùp vi teá, theá neân khoâng ñaém. Hoûi: Neáu Boà-taùt khoâng ñaém heát thaûy phaùp, taïi sao khoâng ñöôïc vaøo Nieát-baøn? Ñaùp: Vieäc aáy ñaõ noùi ôû nhieàu nôi, nay trong ñaây löôïc noùi: Vì taâm ñaïi bi, vì möôi phöông Phaät hoä nieäm, vì boån nguyeän chöa troøn, vì löïc Tinh taán Ba-la-maät, vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø phöông tieän hai söï hoøa hôïp, ñöôïc goïi laø khoâng ñaém noùi khoâng ñaém. Coù caùc nhaân duyeân nhö vaäy, neân noùi Boà-taùt tuy khoâng ñaém phaùp maø chaúng vaøo Nieát-baøn. --------o0o-------

*Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.*